Icke officiella afdelningen.

Brefrätten.

Undersökningar af professorn vid universitetet i Berlin d:r J. Kohler.

Brefvet är ett förtroligt kommunikationsmedel för tanke- och känsloutbyte. Det är ett medel att rådföra sig med vänner likasom för att träda i affärsförbindelser, ett medel att lätta sitt hjärta, att växla tankar af såväl reel som idéel art.

I förbindelsen individerna emellan är brefvet nästan lika oumbärligt som det muntliga ordet. I bref förråda vi en väsentlig del af vårt inre lif.

Äfven detta kommunikationsmedel måste hafva sin rätt, och denna rätt kan ej uppgå i rätten till det materiella objektet. Brefrätten är fastmer en af de viktigaste faktorerna i den personliga rätten, ehuru vi härtils hört ganska litet därom på våra föreläsningar, medan saken i Frankrike, England och Amerika varit föremål för vidlyftiga undersökningar.

Brefrätten är utan tvifvel i första hand en rätt till själfva det materiella substratet d. v. s. det skrifna papperet, och denna rätt är ej så betydelselös, som man är böjd att tro. Mången skulle offra tusenden för att återfå ett bref, som han själf skrifvit. Stora mäns bref äro skatter, hvilka likasom andra historiska kuriosa ega värde alt efter deras sällsynthet, äkthet samt författarens rykte och beundrarekrets. Här gälla dock inga särskilda regler beträffande brefvet: det är blott och bart manuskript. Äfven egendomsafträdelse och förvärf betraktas enligt allmänna normer; afsändandet af bref eger karaktären af ett egotraditionsoffert, som upphör i och med emottagarens acceptation. Emottagaren blir därigenom egare, såvida brefvet icke uttryckligen återfordrats af afsändaren med förklaring, att öfversändandet eger karaktären af besittnings- ej egendomsafträdelse. Brefemottagaren är sålunda berättigad att förstöra brefvet, till och med om afsändaren anhåller om dess återfående; honom — emottagaren — tillkomma äfven alla brefvets accidenser: det makulerade postmärket o. s. v.

För egendomsförvärf beträffande bref uttalar sig i hufvudsak äfven den franska rättsvetenskapen. Enahanda är fallet med den engelska och amerikanska, ty det heter uttryckligen att emottagare af bref är berättigad att förstöra detsamma.

Emottagaren kan därför reklamera brefvet i tredje hand, kan göra det i själfva brefförfattarens hand, såvida nämligen han öfverlämnat det till denne senare ej såsom egendom utan blott för genomseende, och eger afsändaren af brefvet ingen rätt att sedermera återfordra detsamma.

Det sålunda egendom vordna brefvet är underkastadt arfsföljd. Öfverlämnande i arf kan i fråga om bref likväl ej försiggå på vanligt sätt. Det är fullkomligt orätt att vid arf taga förmögenheten i betraktande blott i dess allmänt mänskliga betydelse; man måste se densamma äfven i dess speciella förhållande till familjen. I förevarande fall komma familjereliker, vapen och bref såsom någonting särskildt i betraktande. Här kan en delning ej vara till nytta, som tager förmögenhet i betraktande blott i dess allmänt mänskliga funktion; familjeegodelarna måste i händelse en öfverenskommelse ej kan åvägabringas öfverlåtas *ex æquo et bono,* och är i tvifvelaktiga fall öfverlåtelsen åt älste sonen, såsom öfligt var i den gammalfranska rätten, ännu i dag att betrakta såsom den bästa lösningen.

I själfva värket äro brefven ej egodelar sådana som andra. De bära stämpeln af individualitet. Man skall därför öfverlämna brefven till intestatarfvingen, äfven om han gör sig urarfva, och är ibesittningtagande af bref ej något ingrepp, som skulle utesluta urarfvagörelse och kunna betraktas såsom arfsanspråk. I öfrigt måste satsen: emottagaren blir brefvets egare, gälla.

Ett skenbart, men ock blott skenbart undantagsförhållande inträder, då brefvet är adresseradt till en representant för *dominus* i dennes angelägenheter: i detta fall är just *dominus* den egentlige brefemottagaren, han är åtminstone den, inom hvars egorättsområde brefvet faller. Så, hvad de egentlige representanterne beträffar, så ännu mer i fråga om organen för en juridisk person, i fråga om statens, en församlings, en inrättnings organ. Här kan den rättsliga tillhörigheten karaktäriseras genom adressen: så t. ex., då brefvet är ställdt till ett universitet, en stadsförsamling o. s. v. Dock kan äfven det faktiska förhållandet uttryckas: så t. ex., då brefvet är ställdt till Herr N. N., inrättningens direktion — eller ock blott till Herr N. N.; brefvets innehåll måste afgöra, huruvida brefvet öfverlåtits till Herr N. N. såsom privat person, eller om det blifvit honom tillsändt i egenskap af organ för den bakom honom stående myndigheten. Ofta är fallet, att personligt och officielt förblandas. I detta fall måste det officiella blifva öfvervägande, om än det meddelats Herr N. N. als icke officielt utan på rent personligt och förtroligt sätt.

Sådan korrespondens tillhör *dominus,* äfven om den inom samma maktsfär går från organ till organ; så är exempelvis fallet, då direktionen för en riksbank skrifver till föreståndaren för en filial,

då ministern skrifver till en tjänsteman o. s. v.; enahanda är förhållandet med rekvisitionsskrifvelser af alla slag, som gå från myndighet till myndighet inom samma stat.

Annat vore fallet, om korrespondensen hänförde sig till uteslutande adressatens personlighet, må vara i officielt afseende; innehölle t. ex. ett meddelande om löneförhållanden, om tjänstledighet, personligt tadel m. m.: alt detta vore riktadt till adressaten ej i egenskap af representant för staten, utan såsom funktionär i statens tjänst, till den del han altså gent emot staten bildar en självständig individ, en självberättigad tredje person. Annorlunda gestaltar sig förhållandet, där skrifvelsen innehåller tadel i förening med instruktioner eller anvisningar för framtiden. Här hänför sig skrifvelsen till tjänstemannen i hans egenskap af statens organ och säger honom, huru han såsom sådan skall förhålla sig. I enskilda fall äro tvetydigheter härutinnan nog möjliga; tadel, tillrättavisning och instruktion kunna öfvergå i hvarandra; här kan blott skrifvelsens hela innebörd afgöra, om den hänför sig till individen eller myndigheten. Denna fråga har i Arnimprocessen blifvit af mycken betydelse.

Ännu mer invecklad är förhållandet i egentliga representationsfall, då *dominus* skrifver till sin företrädare, t. ex., då en affärsegare skrifver till sin prokurist eller reseexpedit. Äfven här måste man göra åtskilnad: brefvet till representanten såsom sådan, d. v. s. till den del han företräder affärsegaren, är i grund ett bref till affärsegaren själf; annorlunda ter sig förhållandet, om brefvet hänför sig till representanten icke såsom sådan, utan i hans egenskap af tjänstgörande, i hans funktion af en i affärsegarens tjänst kontraktsenligt anställd person. Korrespondens beträffande exempelvis prokuristens lön hänför sig till prokuristen i hans förhållande till affärsegaren, icke i hans egenskap af representant för affärsegaren: här är han i förhållande till affärsegaren en tredje person; detsamma är fallet vid förmaningar, varningar m. m. Däremot äro instruktioner, uppdrag, förhållningsregler o. s. v. riktade till prokuristen i hans egenskap af representant för handelshuset: här tillhöra brefven handelshuset, och representanten är vid sin afgång från tjänsten skyldig att utlämna desamma. Att han eger editionsrätt är en annan sak, som ej får förblandas med egofrågan.

Af hvilken betydelse det är för ett handelshus, att en från tjänsten afgående kommis eller prokurist ej medtager bref, de där till äfventyrs kunde blotta husets hemliga angelägenheter, ligger i öppen dag.

För öfrigt får det, som blifvit sagdt om en affärsmans korrespondens med hans representanter, hänföras blott till sådana representanter, de där värkligen stå i tjänste- eller åtminstone subordinationsförhållande, d. v. s. där den ena parten underkastat sig den andras befallningar: ty kan man blott där säga att representanten emottagit brefvet i egenskap af sådan. Skulle jag vända mig till en affärsman med ett uppdrag, som han skall uträtta åt mig, så vore brefvet därom till honom, äfven om det inledde ett representationsförhållande, likväl ett bref

till honom såsom tredje person. Men äfven om han emottagit uppdraget, och jag sedan ytterligare meddelade honom instruktioner, så vore brefven hans, icke min tillhörighet; ty står det ju honom alltid *in thesi* fritt att hvilket ögonblick som hälst upplösa förhållandet; brefven äro alltså tillika aflåtna till adressaten såsom egen person. Detta gäller isynnerhet om korrespondensen med mäklare och advokater.

Klart är ock, att lefnadsförhållandena uppdraga en tydlig gränslinje emellan dessa olika fall. Där, hvarest motsägelse möter mig från en tredje persons sida, där skall jag inrätta min korrespondens annorlunda än där jag har underdånighet och lydnad att vänta. I förra fallet är hemligheten det individuella personliga förtroendets sak, i det senare är det gifvet redan genom subordinationsförhållandet självt; i förra fallet är förtroendet individuelt, i det senare generelt — så åtminstone *in thesi*.

Brefrätten såsom privaträtt är någonting helt annat; den står i samband med brefvets egenskap af förtrolighetsyttring; detta föranleder oss att närmare skärskåda brefvets begrepp.

Brefvets väsen ligger i dess förtrolighet; brefvet är en skriftlig yttring, som göres i den afsikt, att den als icke eller blott i en sluten krets skall utspridas. Sådana yttringar kunna ega dokumental eller icke dokumental karaktär. Begreppet bref utesluter icke begreppet dokument, medan omvändt icke hvarje bref är ett dokument, såvida man nämligen med dokument förstår uteslutande en rättslig akt.

Därför innefattar begreppet bref äfven förtroliga offentliga dokument, hemliga politiska instruktioner, hemliga rapporter o. s. v. Öfver hufvud kan brefvet gå djupt in på den rättsliga korrespondensens område; det är ju och förblir just därför bref: bref är hvarje förtroligt skriftligt meddelande. Att tillkännagifvanden med hemliga skriftecken, att telegram äfvenledes måste hänföras hit, säger sig självt.

Däremot utesluter brefbegreppet de ensidiga skriftstycken, som ej äro riktade till *en* emottagare såsom t. ex. dagboksanteckningar samt särskildt äfven testament. Men äfven sådana anteckningar kuuna vara förtroliga, ja, ännu förtroligare än bref, då de (åtminstone först) äro bestämda för icke en gång *en* annan individ: då gälla grundsatserna för bref analogt äfven för dem; ty med brefvet hafva de egenskapen af att utesluta tredje persons delaktighet gemensam.

Likaså litet är brefvet ett skriftstycke, som skulle tjäna till allmän konstatering såsom t. ex. protokoll; ej häller är det ett skriftstycke, som skulle innehålla ett afgörande likasom domslut, skulle de än vara förtroliga och hemliga.

Härtill kommer, att ett skriftstycke kan hafva relativ brefkaraktär; ännu mer, hvarje bref är i grunden blott relativt bref, det är bref egentligen blott gent emot den person, till hvilken det är ställdt. Om jag sänder en väns bref till en tredje person, så har försändelsen brefkaraktär, blott såvida jag beledsagar denna öfversändning med några ord till destinatären. I postalt hänseende kan detta vara af vikt.

Med hänsyn till brefhemligheten är däremot hela denna åtskilnad betydelselös; äfven om jag blott kuverterar ett skriftstycke och sänder det till en tredje person såsom förtroligt meddelande, så är detta ett bref, och brefrätten träder i kraft. Må man i allmänhet ej förväxla brefvet såsom postalt begrepp med brefvet i betydelsen af förtroendebref. Mångt och mycket är förtroendebref, som från postal synpunkt als icke är något bref; och omvändt är mångt och mycket bref i postal bemärkelse, som icke eger karaktär af förtroendebref.

Med rätta säger därför den tyska strafflagen i § 299 om uppbrytande af slutet bref eller annat slutet dokument, att, hvad brefhälgden vidkommer, hvarje skriftstycke är likberättigadt med brefvet. § 299 uttalar sig alltså om slutna skriftstycken öfver hufvud, hvarvid det är likgiltigt, om jämte skriftstycket ännu ett annat föremål blifvit inneslutet; paketet däremot, d. ä. ett tillslutet hölje med annat innehåll än ett skriftstycke, faller ej under § 299 utan under § 354. Äfven paket, i hvilka blott ett följebref finnes inlagdt, höra ej hit, såframt omständigheterna utvisa, att försändelsen tillslutits ej för följebrefvets, utan för det öfriga innehållets skull. Det är klart att postkorrespondensens hälgd måste sträcka sig till äfven paketet, men att för öfrigt intet tvingande skäl finnes för att iakttaga paketslutets hälgd.

Förtroendet kan kränkas af den person, hvilken man skänkt förtroendet, men äfven af en tredje person, som insmugit eller inbrutit sig i detsamma.

Förtroendebrott af förstnämnda slag kan begås af emottagaren; dock är det äfven tänkbart, att brefskrifvaren själf begår förtroendebrott gent emot emottagaren, nämligen genom att offentliggöra sitt eget bref. Ty mest innehåller korrespondensen intima relationer bref och bref emellan: det ena brefvet ansluter sig till det andra, utrycker satser och meddelanden därur, går in på enskildheter; och skulle det än ej göra detta, så kan det redan genom stil och hållning, genom det behandlade ämnet, genom skämt och insinuationer vara betecknande nog för det intima förhållande, hvari två personer stå till hvarandra.

Därför kan offentliggörandet af eget bref innebära förtroendebrott gentemot adressaten i betraktande af, att därigenom det förtroende kränkes, som adressaten skänker afsändaren genom att emottaga brefvet. Naturligen kan blott under sådana speciella omständigheter offentliggörandet af eget bref betraktas såsom förtroendebrott.

De vanligaste förtroendebrotten bestå naturligen i indiskretion från brefemottagarens sida.

Härutinnan är emellertid följande att beakta: rättsordningen kan ej draga hvarje indiskretion inför sitt forum, ej sluta all samfärdsel inom rättsvetenskapens område. Det gifves ingen jurisprudens i den betydelse, att vi på hvarje steg skulle observeras af densamma: detta vore att tillintetgöra samfärdsfriheten. Först vid vissa ovanligt starka lifsyttringar träder rättsordningen i kraft och fordrar rätt. Därför kan det ej ifrågakomma, att hvarje indiskretion skulle kunna finna rättslig

beifran och vedergällning. Den, som är indiskret, kränker den goda seden, och den goda seden skall döma honom.

Men det gifves indiskretioner, som hänföra sig till så viktiga lifsintressen, att vår rätt ej kan förhålla sig passivt till dem.

Detta gäller isynnerhet om yrkesindiskretioner. Sådana kunna ega rum äfven i bref; så är t. ex. fallet, hvad bref till läkare och advokater beträffar. I denna punkt ingriper ej allenast civilrätten utan äfven straffrätten.

Detsamma gäller officiella bref äfvensom isynnerhet korrespondensen emellan diplomatiska myndigheter.

Men äfven oafsedt vissa yrken och myndigheter kan indiskretionen antaga former, som ställa densamma inom lagens maktområde. Detta är särskildt fallet, då indiskretionen eger karaktären af ett offentliggörande inom en obestämd krets, det må nu ske genom öppen föreläsning eller isynnerhet genom tryck och utspridning.

Indiskretionen är ett lojalitetsbrott gentemot en person, publikationen af ett förtroendebref en svår kränkning af hennes inre lif; den uppreser sig emot rätten, att inre lif skall förbli inre lif och ej göras till offentligt samtalsämne.

Hvarje människa och isynnerhet hvarje framstående människa har sitt inre lif, som ofta bildar utgångspunkten för hennes upphöjdaste tankar, den ort, hvarest hon är blott hon själf med alla sin naturs egenheter, hvilka man kallar dygder och svagheter, den ort, från hvilken ett ängsladt hjärtas suckar uppstiga, där sällhetens förtjusning jublar, där de finaste stämningar likasom de djupaste obehag gifva sig luft, där all längtan, hopp och sträfvan sammanträngas. Att värna detta själslif, som ofta bildar den atmosfär, ur hvilken en ideal värld framväxer, är en af rättens heligaste plikter. Intet är ytligare än påståendet, att det, som är rätt och redbart, kan enhvar höra: nej, lifvets skönaste sidor äro ej för enhvar; ett lidande hjärtas kval kunna ej göras till skott-tafla för pojkvalpars, skvallersjuka kvinnors och dussinborgares gyckel; och där själslifvets yttringar äro abnorma, besynnerliga eller t. o. m. samhällsvidriga, där måste de just af denna orsak skyddas för indiskretion; svagheten behöfver ej utropas för hvarje gatpojke. Så länge ej statens högsta intressen påkalla ett straffrättsligt inskridande, är det rättens plikt att värna också den sig i förtroendebref yttrande svagheten för att prisgifvas åt vare sig det stora eller det lilla publikum. Dock, den, som ej håller sitt lif för sig, utan torgför sina svagheter, han kan ej hindra att allmänheten kastar sig öfver dem; men då han själf sliter slöjan, gör sitt inre lif till yttre lif och själf begår indiskretionen, då kan något förtroendebrott från tredje persons sida öfver hufvud ej ifrågakomma.

Att den härvid framträdande rätten är en individualrätt, ej en auktorrätt, att en sådan rätt existerar, existerar såsom en annan rätt jämsides med auktorrätten, behöfver i sanning ej närmare utredas; förblandningen af immaterialrätt och individualrätt var ett utvecklingsondt på de första stadierna af djupare

forskning i auktorrätten, som nu lyckligtvis kan betraktas såsom öfvervunnet.

Redan i min auktorrätt har det blifvit påpekadt, hurusom individualrätten måste vika, då publikationen af ett bref sker till självförsvar emot angrepp af den person, som skrifvit brefvet, eller hans rättsefterträdare.

I den engelsk-amerikanska rättsvetenskapen har detta likväl ej helt och hållet blifvit satt utom tvifvel. Det kontradiktoriska elementet låg ständigt i den doktrinära fördomen, såsom vore ej brefrätten egorätt: äfven inom den engelska jurisprudensen offrar man understundom åt doktrinarismens demon.

Denna försvarsrätt tillkommer brefemottagaren gent emot afsändaren; den tillkommer honom däremot ej, om han ej angripits af afsändaren, utan af en tredje person (förutsatt att afsändaren ej varit delaktig däraf); den tillkommer uteslutande den angripne emottagaren af brefvet eller hans rättsefterträdare, ej en tredje person, som tilläfventyrs tagit kännedom om brefvet.

Brefpublikation i prässen är liktydig med offentlig handel med bref; äfven denna är icke tillåten utan brefförfattarens samtycke. Så med rätta den engelsk-amerikanska jurisprudensen.

Så betraktas saken äfven i den franska rättsvetenskapen; därför är det ock ej tillåtet för kreditorerna att gripa till de bref, som gäldenären emottagit, äfven om de skulle realiseras såsom autografer.

Äfven den italienska rättsvetenskapen uttalar sig emot publikation af bref.

Ännu uttrycksfullare betonas detta specialfall genom en bestämmelse i den nya italienska strafflagen, *Codice penale:* denna har inrykt brefpublikationen, som i Italien härtils varit blott civiledikt, på straffrättsligt område; dock blott om en graverande omständighet tillstöter.

Förutsatt är, att en skada *kan* vållas genom brefpublikationen: men redan blotta möjligheten af en skada är tillfylles; skadan behöfver ej häller vara af ekonomisk natur; det är nog, att en skugga faller på brefförfattarens rykte, utstötande ifrån ett parti eller något liknande är att förmoda.

Är skadan en allmän skada och eger den faktiskt rum, så sker beifrandet på officiell väg, annars blott på framställning.

Med publikation förstås ej allenast ett offentliggörande genom prässen utan äfven genom utspridning på offentliga ställen, genom utdelande af kopior o. s. v.

Publikation till självförsvar erkännes dock äfven af den italienska rättsvetenskapen. Ty det heter uttryckligen *fa indebitamente pubblica,* och i självförsvar emot brefförfattare ligger ett tillräckligt rättfärdigande.

Liknande är förhållandet med äfven den nya brasilianska strafflagen, som gör ett uttryckligt undantag för fall af självförsvar.

Detta hvad publikationen vidkommer. En annan fråga är, om emottagare af bref är berättigad att i egen eller annans process draga detsamma inför rätta. Detta är ej att betvifla, såvida blott produktionen motsvarar ett rättsligt (eget eller annans) intresse. Att en sådan produktion ej blir publikation, att den eger rum blott för processens ändamål, utan att

inför allmänheten kränka brefhemligheten, därför eger processen sörja. Processen, som inträngер i hemligheten, skall ock med diskretion betjäna sig af densamma. Tyvärr äro våra processinstitutioner ännu ej nog elastiska att tillmötesgå alla dessa anspråk. Det sagda motsvarar äfven fullkomligt lefnadsförhållandena. Så sant det är, att lifvet med alla sina intima förhållanden kan dragas inför rätta, enär blott genom en fullständig kunskap om detsamma klarhet kan vinnas, så sant är det ock, att brefvet skall gälla inför rätta och rättens öfvertygelse grundas på detsamma.

Men äfven en tredje person, som på ett tadelfritt sätt erhållit ett bref af emottagaren, kan förelägga det inför rätta, såvida han därigenom tillgodoser ett legitimt sakligt intresse. I anseende till samfärdslifvets växlingar är det oundgängligt, att bevisen för vissa lefnadsförhållanden få öfvergå äfven i tredje hand och i tredje hand få tjäna till att belysa rättsliga förbindelser, uti hvilka den tredje personen är delaktig. Ja, äfven då det är fråga om bekännelser, som X. gör A. beträffande sina rättsförbindelser till C., kan A. inviga C., anförtro honom bref och tillåta deras föreläggande inför rätta. Ty ofta kan A:s roll så intrasslas, att han blott genom att framdraga C. kan utreda ett inveckladt förhållande eller förhindra en skriande orättvisa. Man tänke på de bekännelser, som en gift dotter gör sina föräldrar och som låta äktenskapets fortbestånd framstå såsom den största olycka, man tänke på bofvens gäckande hån, då han har ett offer i sina händer, på uslingens hämderop, då man vill undanrycka honom hans byte.

I alla dessa fall skulle det för visso motsäga lifvet med dess mångfaldiga uppgifter, om man ville påstå: det bref, som skrifvits till A., kan ej af A. öfverlämnas till C. och af C. upptes inför rätta. Vårt lif är för rikt på förhållanden, och den enskildes individualitet spelar en mycket för viktig roll för att man med sådana allmänna satser skulle kunna beherska lifvet.

Den franska rättsvetenskapen visade en lång tid en betänklig benägenhet att öfver hufvud förbjuda föreläggande af bref genom tredje person, som denne erhållit af emottagaren. Härtill har i väsentlig mån bidragit den oriktiga uppfattningen, att emottagaren är blott en depositor ej skriftstyckets egare.

Den nyare jurisprudensen företer ofta falska utgångspunkter; ej sällan argumenteras det på basen af brefhemlighetens okränkbarhet. Men åsikterna begynna allt mer gå i den riktningen, att brefhemligheten als ej är någon absolut helgedom, att emottagaren såväl som en tredje person kan uppte bref, förutsatt att denne tredje person erhållit brefven på tadelfritt, legalt, ärligt, humanitetens fordringar motsvarande sätt.

Ifrågasättas kan allenast, om ej undantag bör göras, då afsändaren af ett bref uttryckligen utbeder sig dess hemlighållande eller helt och hållet återfordrar detsamma. Man kunde i sådant fall uppfatta indiskretionen såsom ett brott emot en åtagen förtroendeplikt. Detta vore emellertid oriktigt i betraktande af att emottagandet af ett sådant bref inga-

lunda innebär något löfte att hemlighålla detsamma äfvensom att bevarandet af det adressaten anbefalda förtroendet ju alltid är en sak, som helt och hållet är beroende af dennes diskretion och aktning för sig själf. Men äfven om adressaten lofvade hemlighålla brefvet, så vore detta ej mer bindande än löftet att bevara en muntligt meddelad hemlighet. Här råda de allmänna mänskliga förtroendeförhållandena, och det vore otillbörligt att här inskjuta deliktfrågan. Ett sådant förtroende är alltid någonting helt annat, än då jag lånar en tredje persons bref eller skriftstycken åt någon med vilkor, att han ej begagnar sig af dessa skriftstycken: här inträder ett värkligt fördragsförhållande, och den, som kränker detsamma, gör sig saker till en (åtminstone civilrättslig) öfverträdelse: sådana bref och brefhemligheter få ej häller dragas inför rätta. Däremot är blotta indiskretionen ännu ingen grund för brefvets afvisande i processen.

Härmed förknippar sig ytterligare frågan, om emottagaren eller en tredje person, som af emottagaren fått kännedom om innehållet i ett bref, ej allenast är berättigad att förelägga brefvet i processen eller gifva upplysning om detsamma, utan t. o. m. är skyldig att meddela upplysning; om vittnestvånget hänför sig äfven hit, om vittnestvånget kan sträcka sig till indiskretioner, om diskretionsplikten ej utesluter vittnesplikten.

Ty väsentligen olika är det, om någon efter mogen öfverläggning personligen eller genom tredje person kan förelägga ett bref eller därur hämtade upplysningar inför rätta, eller om någon är tvungen att lämna rätten dessa upplysningar äfven utan att eget initiativ, t. o. m. om omständigheterna mana honom till tystnad och t. o. m. om han i yttrandet ser en brottslig indiskretion. Erkännas måste, att frågan erbjuder lagstiftningen ganska stora svårigheter, att det är svårt att träffa den rätta medelvägen mellan rättvisans fordringar och diskretionspliktens moraliska kraf. Frågan har dessutom ännu en sida: sådana förtroendemeddelanden kunna göras ej allenast i bref utan äfven emellan fyra ögon emot strängaste tysthetslöfe.

I sin helhet går denna fråga om vittnestvångets utsträckning långt utöfver vårt område och kan ej här utredas. Så mycket kan dock sägas, att vår lagstiftning, som frånsedt ämbetshemligheten och med undantag af det fall, där det är fråga om kränkning af en näringshemlighet, hänsynslöst tvingar vittnena att blotta sitt innersta, är mycket betänklig. Då man kan anförtro sig åt en biktfader, bör man väl kunna göra det med äfven en vän; åtminstone borde enhvar emot edlig försäkran om, att ett meddelande är förtroligt, befrias från vittnestvång.

Vår lagstiftning har i denna punkt gått betydligt tillbaka. Det var exempelvis ett skönt drag, då Hamburgerstatuterna I. 28, b föreskrefvo, att då en människa i förtroende rådfrågar en annan, denna senare sedermera ej får kallas inför rätta.

Den nyare lagstiftningen vill icke en gång respektera redaktionshemligheten för tidningskorrespondenter. Alt detta är en ensidighet, som framgått ur satsen: rätt måste i processen vara absolut rätt. Men

det gifves ock en mängd sociala intressen af högsta betydenhet, som af rättsordningen måste beaktas, och till dessa intressen hör förtroendets hälgd, medvetandet att fritt kunna öppna sitt hjärta för en annan.

Alt detta kan här blott antydas, icke utförligare behandlas. Så mycket är i hvarje fall säkert att utsagans indiskretion i och för sig ännu ej är någon grund för att i vår rätt bryta vittnestvånget.

(Forts.)

Löneförhållandena vid den schweiziska posten.

Utmärkande för den schweiziska posten är i detta afseende bland annat det af folkets republikanska åskådningssätt beroende förhållandet, att de underordnade tjänstemännen på ett i ögonen fallande sätt gynnas framför de öfverordnade. Den schweiziska postmannakåren sönderfaller i 2 hufvudklasser, nämligen tjänstemän och betjänte. Af dessa åtnjuta betjänte i sin första fasta anställning långt högre löner än tjänstemännen och äro jämförelsevis väl aflönade, medan tjänstemännens löner isynnerhet i högre grad äro knapt tillmätta och betydligt understiga de löner, som i Tyskland åtfölja motsvarande grader.

Ett annat utmärkande drag för löneförhållanden vid den schweiziska posten är grundsatsen, att såväl tjänstemän som betjänte så tidigt som möjligt skola erhålla fast lön samt att denna begynnelselön så hastigt som möjligt skall förhöjas, så att t. ex. en tjänsteman efter att hafva inträdt i tjänst i sitt 18:de år, skall uppnå sitt lönemaximum vid 36—37 års ålder.

Lönesatserna äro följande:

Vid öfverpostdirektionen:

Öfverpostdirektören .	8,000 frcs.
Chefen för hufvudafdelningen . .	5,000—5,500 frcs. jämte 500 frcs tillägg.
Sektionscheferne . .	5,000—5,500 frcs.
Tre adjunkter . .	4,000—4,500 „
Trafikinspektörerne .	3,500—4,000 „
Materialförvaltaren .	4,500—5,000 „
Förste sekreteraren .	3,500—4,200 „
De öfrige sekreterarene	2,800—4,000 „
Revisorn	3,200—4,000 „
Revisionsassistenterne	2,500—3,000 „
Kopisterne	3,200 „

Betjäntes löner äro reglerade efter *tjänsteåldersgrader*. Betjänte hafva såsom sådana:

ända till 3:dje tjänsteåret .	1,500 frcs.
från 4—6:tte „ .	1,800 „
„ 7—9:de „ .	2,160 „
„ 10—12:te „ .	2,520 „
„ 13—15:de „ .	2,880 „
„ 16:de „ .	3,300 „

Befordran till högre lön eger rum, endast då betjänts duglighet och uppfö-

rande öfver hufvud äro „ganska goda“; de, som icke fullt motsvara dessa fordringar, erhålla antingen ingen förhöjning eller blott en del däraf. I detta afseende går man i Schweiz mycket strängt till väga. Repuls ifrån befordran till högre lön är i Schweiz ingenting ovanligt. Erkännas måste likväl, att till grund härför städse lägges en ytterst samvetsgrann undersökning af beträffande betjänts uppförande. Under vissa omständigheter värkställes denna undersökning af ifrån öfverpostdirektionen därtill beordrade personer.

Lönetilläggen beviljas blott en gång om året, nämligen den 1:sta april. I anseende härtill räknas *tjänsteåldern* icke från dagen för inträdandet i tjänst utan från 1:sta nästföljande april.

Kontorschefer och *postförvaltare* (föreståndare för postkontor af 2 klassen) åtnjuta samma lön som betjänte af samma tjänsteålder jämte ett tillägg af resp. 240, 360, 480, 600 och 696 francs. Bestämmande för tilläggens storlek äro: dugligheten, uppförandet, tjänsteåldern, samt öfriga förtjänster.

Postexpeditionsföreståndarenes löner bero af: postanstaltens storlek, tjänstemannens duglighet, uppförande, tjänsteålder, äfvensom tjänstemannens hyresvärde. Vid bestämmandet af lönen uttryckas de angifna faktorerna i points. Alt efter omfattningen af resp. förrättningar beräknas antalet af:

utfärdade kartor till	1—4	points.
inskrifna resande „	1—11	„
behandlade brefförs. till	1—8	„
behandlade rekom. förs. till	1—5	points.
„ paketkolly „	1—12	„
inlämnade postefterkraf „	1—11	„
behandlade postanvisn. „	1—7	„
„ inkassationer „	1—4	„
i budtjänsten tillryggalagda kilometer till	1—3	„
arbetstiden utom de vanliga tjänstetimmarna till	1—3	„

Tjänsterummens hyresvärde beräknas med 2—4 points; för mycket dugande rum beräknas 4, för medelgoda rum 2 points.

Tjänsteåldern är blott af underordnad betydelse; mer än 6-årig tjänstetid uppskattas till 2, mer än 12-årig tjänstetid till 4 points.

Öfverpostdirektionen bestämmer hvarje 3:dje år antalet points för hvarje postkontor af 3 klassen (större postexpeditioner, dock med postanvisningsutväxling), hvarefter den summa, som är anslagen för kontoren af 3 klassen, divideras med summan af alla points. Den på sådant sätt funna löneenheten multipliceras sedan med de enkla postexpeditionernas resp. pointsantal. Produkten angifver postförvaltarenes (postexpeditionsföreståndarenes) lönebelopp, hvarvid dock ett i lag bestämdt maximum — 3,200 frcs — ej får öfverskridas. Postexpeditionsföreståndaren är skyldig att af samma lön bestrida hyreskostnaderna för expeditionslokalen äfvensom för möjligen af nöden blifvande extra betjäning. Om härtill erfordras en fullvuxen person, så anställes i regeln en direkt ur postkassan aflönad man, och postexpeditionsföreståndarens lön minskas alt efter antalet af

för ifrågavarande tjänstebranche beräknade points.

Användningen af ofvanbeskrifna pointssystem grundar sig på den stora olikheten emellan postexpeditionerna med hänsyn till arbetets omfattning. En lönereglering helt och hållet baserad på tjänsteåldern, skulle innebära en orättvisa gent emot föreståndarene för de stora postexpeditionerne, då ju desse ega större utgifter för rum och betjäning att bestrida; emellertid har äfven pointssystemet sina svaga sidor, ty är det näppeligen möjligt att finna den rätta proportionen vid beräkningen af pointsantalet för de olika tjänstebrancherna.

Hvad *postförarenes* löner vidkommer, så har redan länge ett system med bestämda *ålderstillägg* varit för handen. År 1891 blef detta system med förhöjning af lönesatserna gällande äfven för öfrige betjänte vid kontor af 1 och 2 klassen. Lönerna bestämmas enligt följande normer:

	Ända till 4:de tjänsteåret.	Från o. m. 4:de ända till 8:de tjänsteåret.	Från o. m. 8:de ända till 12:te tjänsteåret.	Från o. m. 12:te ända till 16:de tjänsteåret.	Från o. m. 16:de tjänsteåret.
Postförare	1,500 frcs.	1,740 frcs.	1,980 frcs.	2,208 frcs.	2,400 frcs.
Penninge- och paketbud	1,620 „	1,740 „	1,920 „	2,100 „	2,220 „
Brefbud, kontorsbud .	1,500 „	1,620 „	1,800 „	1,920 „	2,040 „
Packare	1,440 „	1,560 „	1,680 „	1,800 „	1,920 „
Breflådtömmare . . .	1,380 „	1,500 „	1,620 „	1,740 „	1,860 „

Betjäntes tjänsteålder räknas från och med deras första fasta anställning. Befordras betjänt till högre klass, räknas hans tjänsteår i föregående klass med i den högre klassen.

Postförarene åtnjuta jämte sin ordinära lön särskilda tillägg för de dagar, som de äro stadde i tjänsteutöfning. Dessa tillskott variera från 1 till 4 francs alt efter routernas vikt samt öfriga förhållanden.

Landtpostbudens, postbudens äfvensom de direkt ur postkassan aflönade betjäntes vid mindre postkontor och postexpeditioner löner variera alt efter de särskilda platsernas arbetsomfång. Dessa löner hafva för kort tid sedan reglerats sålunda, att vederbörande för hvarje daglig tjänstetimme erhålla

110 frcs årligen med en tjänstetid af ända till 4 år, men högst 1,200 frcs årligen
120 „ „ „ „ „ „ 4 ända till 10 år „ „ 1,296 „ „
130 „ „ „ „ „ „ 10 „ „ 16 „ „ „ 1,404 „ „
140 „ „ „ „ „ „ 16 år „ „ 1,500 „ „

Såsom ställföreträdare och extra-biträden begagnade personer, det så kallade *provisoriska hjälpfolket*, åtnjuta en daglön af $3\frac{1}{2}$—4 frcs. I stora dyra städer tilldelas äfven en daglön af $4\frac{1}{2}$ frcs.

Af särskildt intresse äro de i Schweiz gällande bestämmelserna om *personalens tjänstetid*. Genom lagen af den 27:de juni 1891 om arbetstiden vid järnväg, post- och öfriga transportanstalter blef det fastställdt, att arbetstiden för „med skyldighet till sedvanlig arbetstid i kommunikationstjänst anställde tjänstemän och arbetare“ dagligen ej får öfverstiga 12 timmar, att mellan två dagstjänster måste ligga en oafbruten hvilotid af åtminstone 9 timmar samt att efter halfva arbetstidens förlopp 1 timmes hvila måste förunnas. Vidare bestämmer denna lag, att tjänstemän och underbetjänte årligen skola tilldelas minst 52 hela fridagar om året, lämpligen fördelade. Af dessa dagar skola minst 17 falla på en söndag. Förbundsrådet är bemyndigadt att i utomordentliga fall göra undantag från dessa bestämmelser. Öfverträdelse af lagen straffas med penningeböter af ända till 500 frcs, samt vid upprepade brott med 1,000 frcs. Försakelse af den i lag tillförsäkrade ledigheten från tjänsten utesluter icke straffbarheten.

Vid de stora postkontoren, där personalen oafbrutet är sysselsatt, hafva tjänstemännen i genomsnitt en tjänstetid af $8\frac{1}{2}$—9, de betjänte af $9\frac{1}{2}$—10 timmar. Tjänstetidens längd rättar sig efter de behof och fordringar funktionärerne under densamma hafva att uppfylla. Tjänsten vid de stora postanstalterna kräfver genomgående en ansträngd värksamhet. I hvilken grad förhållandet emellan funktionärernes och försändelsernas antal missgestaltat sig, lägga nedanstående sifferuppgifter å daga.

Medan år 1880 på 1 tjänsteman i genomsnitt belöpte sig 21,900 bref, 14,100 tidningar, 699 efterkraf, 39 postinkassationer, 560 postanvisningar samt 2,106 paket, belöpte sig år 1890 på hvarje tjänsteman i medeltal 28.712 bref, 17,801 tidningsexemplar, 1,055 efterkraf 70 inkassationer, 886 postanvisningar samt 3,382 paket.

Om söndagen råder ingen inskränkning i befordringstjänsten. Däremot är tjänsten vid skranket förminskad till 2 timmars förmiddags- och 2 timmars eftermiddagsarbete. Hvardagar äro kontoren af 1 och 2 klassen öppna, sommartid från kl. 7 samt vintertid från kl. 8 på morgonen till kl. 8 på kvällen. Å kontor af 3 klassen afbrytes arbetet af vid pass 1 timmes middagspaus. Tömning af breflådor äfvensom brefombärning eger icke rum på söndagseftermiddagen.

De vid *kupépostexpeditionerna* sysselsatte tjänstemännen subordinera under postkontoret vid routens utgångspunkt — särskilda banpostkontor finnas ej för handen — och användas äfven regelmässigt i lokaltjänsten på kontoret. För att förebygga öfveransträngning i kupéposttjänsten, som till följd af det ännu existerande omständiga karteringssystemet är tämligen mödosam, får ingen tjänsteman mer än 180 dagar om året sysselsättas vid kupépostexpeditionen. Resetraktamenten och ersättning för nattjänst äro ganska rundligt tillmätta. Så erhålla

kupéposttjänstemännen under sin tjänstgöring vid kupéexpeditionen 70 cts i frukostpenningar, 1 franc 60 cts för middagen, 1 franc 10 cts för kvällsvarden samt 1 franc för natthärbärge. Dessutom åtnjuta de för hvarje tur en godtgörelse af ända till 1 ½ frcs alt efter tjänstgöringens svårighet. Skall tjänstemannen, såsom ofta är händelsen isynnerhet på lokalrouter, äfven sköta betjänts syssla, så uppbär han dessutom en ersättning af 1 ct. för hvarje tillryggalagd kilometer.

Såsom i en tidigare artikel från Schweiz blifvit meddeladt, har personalen särskild godtgörelse för nattjänst. I Tyskland uppbär personalen ingen kontant ersättning, men en nattjänst räknas där lika med 1 ½ dagtjänst.

Funktionärerne hafva att ställa *kaution* till följande belopp: Distriktpostkassören 20,000 frcs, tjänstemännen vid öfverpostdirektionen och distriktspostdirektionerna 6,000 frcs, postförvaltarene 6,000 frcs, öfrige kontorstjänstemän 3,000 frcs, postexpeditionsföreståndare 5,000 frcs (med postanvisningstjänst) samt 2,000 frcs (utan postanvisningstjänst), postförarene 5,000 frcs, andra betjänte 2,000 frcs, posteleverne 3,000 frcs.

Det är två i ögonen fallande egendomligheter, som utmärka det schweiziska kautionsväsendet: kautionsbeloppens betydande storlek och sättet att ställa kaution. Funktionärerne måste antingen vara medlemmar af schweiziska ämbetskautionsföreningen, en förening, som ansvarar för sina medlemmar och därför af hvarje sådan uppbär $^1/_{20}$ procent af kautionsbeloppet, eller också ställa 2 i Schweiz bosatte förmögne män såsom kautionister.

Före den schweiziska ämbetskautionsföreningens grundläggning (1884) ställdes säkerheten af särskilda kautionister. I anseende till bidragens storlek vållade kautionsförpliktelsen den tiden postmännen stora svårigheter, som förnyades hvarje gång en kautionist dog eller blef ovederhäftig. Funktionärerne råkade ofta i ett högst obehagligt afhängighetsförhållande till sina kautionister. Härtill kom, att den dåvarande formen för kautionsväsendet medförde vidlyftiga omgångar för myndigheterna. Under sådana förhållanden var *ämbetskautionsföreningens* grundläggning en välsignelse. Till medlem af föreningen antages hvarje tjänsteman och betjänt med fast anställning, såvida kautionsbeloppet icke öfverstiger 20,000 frcs, äfvensom postaspiranter och postelever.

Äfven provisoriskt anställda personer samt postskjutshållare upptagas i föreningen. Medlemmarne betala en gång för alla en inträdesafgift af 3 frcs på tusen samt ofvannämnda årspremie.

Medlemmar, för hvilka föreningen måste uppfylla kautionsförpliktelse, hafva att ersätta de utbetalda beloppen med räntor och omkostnader. Styrelsen ligger hos en centralkomité och 11 sektionskomitéer. Af nettointäkten bildas en reservfond till en storlek 7 pro. mille af de tecknade kautionssummorna. Hvad därutöfver inflyter, kommer medlemmarne till godo och utbetalas vid afsked från tjänsten eller i dödsfall till arfvingarna. Föreningen åtnjuter portofrihet; postfunktionärernes bidrag uppbäras af distriktspostkassören genom afdrag ur lönen.

Inrättningen har härtills varit lönande. Till betäckande af förluster har icke en gång $^1/_3$ promille af kautionssummorna i årligt medeltal behöft användas. Ej häller har det visat sig, att funktionärernes samvetsgrannhet skulle hafva försvagats, sedan möjliga deficit måst ersättas af föreningen i stället för af kautionister, som oftast tillhörde funktionärens anhöriga.

Af den omständigheten, att den totala defektsumman vid postvärket under åren 1884—1890 betydligt understeg deficit under åren 1877—1883, kunde man hällre sluta till motsatsen. Vi vilja i sammanhang härmed påpeka, hurusom underslef och andra bedrägerier ytterst sällan förekomma vid den schweiziska posten. Ämbetskautionsföreningen har annars för sed att hvarje år lägga sina medlemmar på hjärtat att hålla alla orena element fjärran ej allenast från föreningen utan från postvärket öfverhufvud. Ur dess berättelse för år 1890 låna vi följande sköna ord: „Vår plikt är det åter att utropa ömsesidighetens broderliga förmaning: Gif akt! Då vår förening gifver oss oberoende, så fordrar den ock af oss plikttrohet; då den erbjuder gemensam garanti, så måste den räkna på den enskildes heder. Det inbördes band, som förenar oss, måste göra något annat af oss än blott aktionärer, som ömsesidigt äro ansvarige för begångna felsteg. Måtte det hos oss ingjuta en alt djupare och allvarligare känsla af, att vi satt vår heder och moraliska solidaritet i pant; måtte det göra oss till oförskräckte bundsförvandter i kampen för alt, som är fäderneslandet och det kall vi öfva, värdigt.“

Någon *fond till understödande af funktionärer eller deras anhöriga* eger schweiziska postvärket icke. För extra-arbeten, genom hvilka funktionärernes fritid en längre tid inskränkes, beviljar förbundsrådet särskild ersättning. Om en funktionär provisoriskt bestrider en högre funktionärs tjänst, så uppbär han härför särskildt honorarium.

Någon flyttningshjälp existerar ej. Då tjänster anslås lediga och en funktionärs öfverflyttning till annan plats sker på hans egen ansökan, så eger funktionären, om hans ansökan beviljas, själf bestrida flyttningskostnaderna. Öfverflyttning till annan plats förekommer därför ganska sällan. I regeln besättas lediga tjänster vid ett postkontor genom funktionärer, som vid samma kontor förut äro anstälde. Öfverpostdirektionen kan ej transportera en funktionär med fast anställning till annan plats, såframt denne ej själf därtill samtycker: alla funktionärer tillsättes nämligen på en viss plats. De tillåtna disciplinära straffen erbjuda dock en möjlighet att förmå en funktionär att själf ansöka om förflyttning.

Vid tjänstgöring på annan ort utbetalas följande traktamenten: åt distriktspostdirektörer, adjunkter, kassörer och med dem likstälde tjänstemän vid öfverpostdirektionen 7 frcs för dag och 7 frcs för natt, åt öfrige funktionärer såsom ställföreträdare vid postanstalter af mindre betydenhet 4 frcs för dag och 4 för natt, vid särskilda uppdrag 5 frcs för dag och 5 för natt, äfvensom åt betjänte 4 frcs för dag och 4 för natt.

Om bortavaran räcker mer än 8 dagar på en och samma ort, så nedsättas

ofvannämda traktamenten från och med den 9:de dagen. Är en funktionär icke sysselsatt en hel dag på annan ort, så erhåller han fullt traktamente blott i den händelse, att han här måste intaga åtminstone två ordentliga måltider — frukost, middag eller kvällsvard — under vägen. Han eger utfordra blott halft dagtraktamente, om på tiden för hans frånvaro faller blott en måltid. Nattkvartspenningar utbetalas, blott då funktionären veterligen tillbragt natten annorstädes.

Såsom *reseersättning* erhålla funktionärerne ett biljettpriset på järnvägarna motsvarande belopp.

Öfverpostdirektören kan meddela ferier på postkassans bekostnad ända till 14 dagar, departementet ända till 3 veckor. Distriktspostdirektionerna äro bemyndigade att gifva ända till 8 dagars ferier, såframt de för ställföreträdare bestämda kostnaderna ej öfverskridas.

Vid *sjukdomsfall* måste *läkareintyg* presteras. Vid hvarje distriktspostdirektion finnes en läkare — den så kallade postdoktorn — som är skyldig att kostnadsfritt utfärda läkareattester för den inom distriktet anställda personalen. Postkassan bestrider kostnaderna för vikarier blott vid de postanstalter, hvarest minst 2 ur postkassan aflönade funktionärer äro anställde. Postexpeditionsföreståndare, postbud vid kontor med mindre än 2 af staten aflönade betjänte samt landtpostbud måste i regeln på egen bekostnad och eget ansvar ombesörja ställföreträdare. Tjänstemän och betjänte vid öfverpostdirektionen, distriktspostdirektionerna och de större kontoren kunna dock förpliktas att helt och hållet eller delvis betala kostnaderna för ställföreträdare isynnerhet vid långvarig sjukdom eller självförvållad oförmögenhet till tjänsteutöfning. Såsom vikarier för tjänstemän användas ofta dugande betjänte, hvilka i sådant fall erhålla 1 frcs dagligt tillägg till sin ordinära lön.

Beträffande *tjänstemännens och de betjäntes värneplikt* är att nämna, det de hafva att genomgå 2 månaders rekryt-exercis vid infanteriet. Under denna tid åtnjuta de full lön, i det kostnaderna för ställföreträdare bestridas ur postkassan. Personalen är frikallad från vidare öfningar, men måste i stället erlägga en militärskatt, utgörande $1\frac{1}{2}$ % af inkomsterna, samt ett fast bidrag af 3 frcs årligen. I landtvärnet nedsättes denna skatt sedermera till halfva beloppet.

Tjänstemän och betjänte kunna underkastas följande straff: 1) tillrättavisning, 2) penningeböter, 3) suspension med indragande af lönen, 4) degradering till lägre löneklass, 5) temporärt omval af tjänsteman vid valperiodens utgång, 6) uppmaning att inlämna afskedsansökan, 7) afsked.

De under n:ris 4—7 anförda straffen bestämmas af de myndigheter som tillsatt resp. funktionärer d. v. s. förbundsrådet beträffande tjänstemän, departementet beträffande betjänte samt öfverpostdirektören beträffande aspiranter och elever. Departementet är berättigadt att ställa den under n:o 6 anförda uppmaningen till af förbundsrådet utnämde personer. Vägrar tjänsteman att åtlyda uppmaningen hänskjutes saken till förbundsrådets afgörande.

Den förutgående suspensionen kan bestämmas af departementet, öfverpostdirektionen eller distriktsdirektionen, men måste dock strax inberättas till slutligt afgörande af de myndigheter, som hafva bestämmanderätten öfver straffen 4—7. Till tillrättavisning och böter äro departementet, öfverpostdirektionen och distriktspostdirektionerna bemyndigade. Postförvaltare och postexpeditionsföreståndare ingen rätt att bestraffa den dem underlydande personalen.

Vid utträde ur tjänsten till följd af bristande tjänsteduglighet tilldelas tjänstemän och betjänte ingen *pension*. De energiska sträfvandena för tillförsäkrande af en laglig pensionsrätt åt statstjänstemän hafva städse strandat emot folkets, särskildt den emot ämbetsvärken mindre vänligt sinnade landtbefolkningens motstånd. Förbundsrådet hade föregående år framstält ett lagförslag i denna riktning; men ehuru de däri yttrade fordringarna voro mycket moderata, så blef lagförslaget dock vid folkomröstningen förkastadt och det med sådan pluralitet, att någon utsikt för pensionsrättens införande för långa tider framåt ej torde finnas för handen.

De funktionärer, som till följd af ålder, sjukdom eller andra orsaker blifvit oförmögna till tjänstgöring, skulle sålunda vara fullkomligt värnlösa, om ej styrelsen hade till grundsats, att behålla gamla goda funktionärer i tjänsten ända till deras dödsdag, äfven om deras tjänsteduglighet blefve så godt som ingen, och i stället förstärka hjälppersonalen. Det finnes gamla tjänstemän, som tjänstgöra blott några få timmar och likväl åtnjuta sin fulla lön. I detta afseende äro myndigheterna hänsynsfulla i vidsträktaste mening. Emellertid är bibehållandet i tjänst af icke längre tjänstedugliga funktionärer en nådehandling, framför hvilken funktionärerne obetingadt skulle föredraga pensionsrätten. Annars är det uppenbart, att detta förfaringssätt medför långt större kostnader än en pensionslag skulle göra det, och därjämte värkar menligt i betraktande af att värket sålunda belastas med en mängd opålitliga krafter.

Hvilket nedslående intryck pensionslagens förkastande gjort på hela ämbetsvärket, utvisar följande i ämbetskautionsföreningens berättelse för år 1890 yttrade klagan: „Hvarje år hafva vi på denna plats egnat några ord åt pensionsfrågan och hvarje gång hafva vi uttalat vår tillit till myndigheterna och hoppet om en lycklig lösning genom lagstiftningen. Tyvärr hafva vi uppgjort vår räkning utan folket. Vi hafva aldrig trott, att en så human lag, en lag, som så länge och så grundligt blifvit pröfvad och som eger en väsentligen administrativ karaktär, skulle kunna stranda på „referendums“ klippa. Den 15:de mars 1890 har tillintetgjort alla våra förhoppningar och illusioner. 342,000 af våra medborgare hafva förkastat den lag, som edsförbundets råd enstämmigt hade antagit, och sålunda är för lång tid, om icke för alltid, vägen stängd för sträfvanden emot detta mål. Med bedröfvadt hjärta och, vi tillstå det, med en viss modlöshet vända vi detta blad af pensionsväsendets historia.“

En tjänstemans efterblifna anhöriga få uppbära hans lön i 6 månader, en be-

tjänts i 1 år. Någon lag om försörjande af postfunktionärers efterblifna anhöriga är ej införd i Schweiz. Bestämda föreskrifter finnas blott för under tjänsten inträffande olyckshändelser med dödlig utgång.

Statens *olycksfallsförsäkring* inskränker sig till utbetalande af 3 francs i daglig sjukhjälp dock högst i 180 dagar. Kostnaderna för tjänstförrättande bestridas ur postkassan. Under utomordentliga omständigheter kan sjukunderstödet förhöjas. Blifver den förolyckade invalid, så erhåller han alt efter sin ålder en lifränta af från 250 till 625 francs årligen. För half invaliditet beräknas hälften af besagda ränta.

Har olyckshändelsen döden till påföljd, så tilldelas den aflidnes enka och minderåriga barn ett understöd af 5,000 francs. Där sådana anhöriga ej finnas förhanden, erhålla föräldrarna till den förolyckade, om han varit deras väsentligaste stöd, en summa af 2,000—5,000 francs alt efter förhållandena. Från kapitalet afdrages det belopp, som den förolyckade åtnjutit i sjukhjälp. Anhållan om understöd måste insändas senast 8 dagar efter det olyckshändelsen inträffat. Penningarna utgå ur en olycksfallsförsäkringsfond, som är bildad genom årliga bidrag af 8,000 francs och vid utgången af år 1890 egde ett grundkapital af 57,400 francs. *(Posthornet.)*

Diverse.

Postreformer i England under år 1893.

Under det sistförflutna året infördes i den engelska posttjensten flere förbättringar, af hvilka följande förtjena att omnämnas. Sedan maj 1893 är *användandet af skrifmaskin* tillåtet i cirkulär, hvilka skola behandlas såsom tryckalster. Nu befordras cirkulär, tryckta eller litograferade med skriftecken liknande skrifmaskinens, eller kopierade från med skrifmaskin skrifna original med tillhjälp af mimeograf eller andra mekaniska medel, enligt det för tryckalster gällande portot, och icke såsom förut enligt brefporto. Härvid är dock det vilkor fästadt, att sådana cirkulär skola vara inlemnade vid hufvud- eller filialpostkontoren i städerna och att minst tjugu fullkomligt likalydande exemplar afsändas samtidigt.

En annan förbättring, hvars fördelar ännu icke tyckas hafva blifvit tillbörligt uppskattade af allmänheten, är den vid samma tid införda *extra hembäringen af bref*, före postiljonernas ordinarie ronder. Personer eller firmor, hvilka önska erhålla sin post (bref, böcker, varuprof, tidningar, cirkulär) hvilken tid på dagen som helst, före den ordinarie hembäringen genom postiljoner, kunna nu erhålla den genom ett extra postbud, mot erläggande af full expressafgift, d. v. s.

3 pence för en försändelse för ett afstånd af en engelsk mil, och 1 penny för hvarje grupp af tio, eller mindre än tio, försändelser utöfver den första. Expressafgiften för åtminstone *en* försändelse bör erläggas i förskott; ty om ock ingen post finnes på den gifna adressen, underrättas adressaten alltid därom genom ett extra bud. Genom dessa brefbärare beredes adressaterna i vanliga fall en tidsvinst, varierande mellan en half och öfver halfannan timme; men denna tidsvinst blir mycket större under perioder, då korrespondensen af en eller annan orsak är ovanligt liflig.

(Ur „St-Martins-le-Grand").

Slutna bref med betaldt svar.

Franska Poststyrelsen har beslutit införa bref med betaldt svar.

Svarsbrefvet kommer att blifva af mindre format än det ursprungliga brefvet och inneslutes i detta senare.

De nya brefven komma inom kort att tillhandahållas allmänheten till en början i Paris, men sedermera, i mån af deras förfärdigande, äfven i landsorten.

Pristäflan å frimärken.

Frankrikes post-telegrafadministration har beslutit att utbyta sina nu i bruk varande frankotecken mot nya och har i sådan afsigt utlyst en täflan och utfäst en premie för det bästa förslaget till typ för de nya frimärkena. Frimärkstypen skulle vara utarbetad i strängt republikansk anda och gifva en tydlig bild af den nuvarande (republikanska) regimen, utan att dock vara belamrad med mer eller mindre svårtydda allegoriska figurer. De täflandes antal var 457 och öfver 700 olika projekt insändes. Alla dessa projekt voro utställda i École des Beaux-Arts och utställningen var öppen för allmänheten den 8, 9, 10, 13 och 14 maj d. å. Många af de insända teckningarna visade sig vara mycket underhaltiga såväl i komposition som i utförande, men icke så få finnas äfven, som i hög grad äro förtjenta af uppmärksamhet och beröm. Ehuru juryn ansåg, att ingen af de täflande var förtjent af den utfästa premien, så hade denna, skrifver en korrespondent, likväl tryggt kunnat tilldelas herr G. Sandier, hvars projekt (N:o 408) utmärkte sig genom konstnärligt utförande och till fullo öfverensstämde med programmet. I herr Sandier's projekt är republikens hufvud framställdt i profil, med frygisk mössa och lagerkrans. Qvinnotypen skiljer sig betydligt från den vanliga banala; i stället för den alltför karaktäristiska, raka grekiska näsan se vi en vacker, synnerligen fin och behaglig qvinnoprofil. För att ännu mera påminna om den rådande regimen finnas i tre hörn placerade tre märkliga republikanska åratal: 1792, 1848 och 1870. I det fjärde hörnet är frimärkets valör angifven med tydliga siffror.

Desinfektion af bref.

Under senaste är funnos i ett hospital i England ovanligt många patienter behäftade med smittkoppor. Snart därpå anmälde ortens postmyndigheter, att många bland posttjenstemännen insjuknat i nämnda sjukdom genom att smittan öfverförts till dem med bref från hospitalet. I anledning häraf vidtog hospitalets styrelse den anordningen, att alla på hospitalet skrifna bref desinficierades med ånga, förrän de sattes i breflådan. Erfarenheten visade, att denna nyttiga åtgärd fullkomligt motsvarade sitt ändamål. Fallen af smittkoppor bland posttjenstemännen upphörde; på kuvertens utanskrifter och försegling åter utöfvade denna desinfektion ingen verkan.

Elektrisk belysning i de tyska postkupéerna.

De tyska reseposttjenstemännen hafva som bekant ett styft arbete med att sortera den ofantliga korrespondensen under tågens gång. För att härvid skaffa dem en fullt lämplig belysning infördes i maj 1893 i de tyska postkupéerna elektrisk belysning medels Bese's ackumulatorer i stället för den förra gasbelysningen. Nio glödlampor och tolf ljus underhållas af 2 batterier, hvardera bestående af 16 element, och kunna dessa lampor brinna i 27 timmar. Ackumulatorerna befinna sig i 4 beqväma transportabla trälådor och laddas vanligen på Berlins hufvudbangård.

(Ur ryska „Post-telegrafjournalen".)

Helsingfors, Kejserliga Senatens tryckeri, 1894.